

Biuletyn Polonistyczny

19.09.2017

Data wydarzenia: 24.09.2017 g.12:00 - 01.10.2017 g.17:30

Wykłady zespołu Archiwum Kobiet IBL PAN w ramach XXI Festiwalu Nauki

Typ wydarzenia: Wykład

Miejscowość: Warszawa

Organizatorzy: Fundacja Gender Center, Instytut Badań Literackich PAN

Zapraszamy na wykłady zespołu Archiwum Kobiet IBL PAN, które odbędą się w ramach tegorocznego Festiwalu Nauki.

Prezentowane zagadnienia, będą związane z naszą ostatnią publikacją „...**czterdzieści i cztery. Figury literackie. Nowy kanon**” wydanej nakładem Wydawnictwa Instytutu Badań Literackich pod red. Moniki Rudaś-Grodzkiej, Barbary Smoleń, Katarzyny Nadany-Sokołowskiej, Agnieszki Mrozik, Katarzyny Czczot, Anny Nasiłowskiej, Ewy Serafin-Prusator, Agnieszki Wróbel.

Podczas wykładów zostaną poddane oglądowi figury związane z kobiecością i jej funkcjonowaniem w polskiej kulturze. Punktem odniesienia staną się dla nich najbardziej znane, ale także wypierane i objęte milczeniem wyobrażenia, symbole i fantazmaty.

Organizacja: Archiwum Kobiet IBL PAN i Fundacja Gender Center.

Miejsce: Pałac Staszica, Nowy Świat 72, sala 144

PROGRAM:

- **niedziela, 24 września**

godz.12.00 - Ewa Serafin: Syrena? Wampirzyca? Kim jest Aspazja z "Poganki" Narcyzy Żmichowskiej?

„Poganka” Narcyzy Żmichowskiej to niezwykła, tajemnicza powieść o namiętności i zbrodni. Opowieść o losach Beniamina, który wpada w sidła miłości i zostaje w zamku pogańskiej Aspazji, zapominając o całym świecie mówi o problemach nieostrego podziału między dobrem i złem, o możliwościach ludzkiego poznania i o złożoności świata i człowieka. Powieść po jej opublikowaniu stała się z miejsca sensacją w warszawskich kręgach i przysporzyła autorce sławy. Używając obecnej „nomenklatury” można powiedzieć, iż „Poganka” zyskała status powieści kultowej. Stanowiła niezwykle, oryginalne zjawisko w literaturze polskiej. A to za sprawą głównej bohaterki powieści, Aspazji. Do dziś jest ona zagadką dla badaczy literatury. Podczas wykładu zastanowimy się, jakie postacie fantastyczne,

charakterystyczne dla Słowian, ale nie tylko, mogły stać się podstawą do jej stworzenia.

godz. 16:00 - Marta Taperek: Od chatki na kurzej stopce do superbohaterki. Jak zmieniała się Baba Jaga

Wystąpienie poświęcone będzie przemianom przedstawiania w literaturze i kulturze postaci wiedźmy i czarownicy. Aby zaobserwować ewolucję tej figury podczas spotkania zaprezentowane zostaną zarówno słowiańskie, pogańskie korzenie tej postaci jak i klasyczne ujęcia znane z baśni i folkloru oraz jej współczesne odmiany znane z powieści popularnej i filmu.

• **sobota, 30 września**

godz. 14:00 - Agnieszka Mroziak: Kto się boi traktorzystki?

Traktorzystka to jeden z bardziej popularnych i mających wielką siłę oddziaływania symboli w kulturze polskiej (obok Matki Polki i Siłaczki). W stalinizmie stanowiła ona wzorzec, a od czasu „odwilży” antywzorzec kobiecości w Polsce. W trakcie spotkania przyjrzymy się kulturowym reprezentacjom tej postaci, a także prześledzimy rzeczywiste warunki pracy kobiet zatrudnionych w zawodzie traktorzystki. Zapytamy, czy jako „hasło wywoławcze” PRL-u, symbol wykpiwanej, ukazywanej jako karykaturalna emancypacji kobiet, traktorzystka może być dziś użyteczna w debacie o prawach kobiet, ich podmiotowości i sprawczości. Kto się boi traktorzystki? Czy można „odzyskać traktorzystkę” dla kobiet i ruchu kobiecego w Polsce?

godz. 16:00 - Natalia Judzińska: Sublokatorka. Trening jasności.

Kim jest tytułowa Sublokatorka z powieści Hanny Krall? Na jakich warunkach funkcjonuje w społeczeństwie i kto te warunki stawia? Czego nie wypada robić i mówić Sublokatorce, a jaka być powinna? Sublokatorka jest osobą, której nie wypada się skarżyć, bo w każdym momencie może przecież zostać przez lokatorkę poproszona o opuszczenie lokalu. Funkcjonuje zatem na czyichś warunkach; w swojej, lecz obcej przestrzeni. Jasność, do której dąży, jest poczuciem bycia na swoim miejscu, wśród swoich, z bogatą i adekwatną przeszłością. Jednak czego by Sublokatorka nie zrobiła – zawsze pozostanie sublokatorką.

• **niedziela, 1 października**

godz. 14.00 - Katarzyna Nadana-Sokołowska: Cudzoziemka jako figura kobiecej inności - refleksje wokół powieści Marii Kuncewiczowej

Wykład będzie poświęcony pokazaniu różnych możliwości interpretacji bohaterki powieści „Cudzoziemka” Marii Kuncewiczowej, uważanej przez wielu krytyków za najlepszy portret psychologiczny kobiety w kulturze polskiej, na tle innych bohaterek polskiej prozy naznaczonych „trudną innością” czy czujących się cudzoziemkami we własnym kraju. Relacja pomiędzy Kuncewiczową a jej matką, która była dla niej inspiracją przy tworzeniu tego portretu, posłuży nam także jako klucz do opowiedzenia o kilku innych utworach polskich pisarek i poetek opartych o ten wątek, między innymi Bożeny Keff-Umińskiej i Magdaleny Tulli.

godz. 16:00 - Agnieszka Wróbel: Schulzowska Bianka jako figura literacka. Nowe interpretacje

Podczas spotkania zastanowimy się nad kreacją Bianki, bohaterki opowiadania Wiosna Brunona Schulza. Postawione zostaną pytania m.in. o to, jak sytuuje się ona na tle innych Schulzowskich postaci kobiecych. Na czym polega jej wyjątkowość? Rodowodu Bianki poszukamy zarówno w obrazach demonicznych kobiet, jak i w realnej postaci – Ewie Frank, córce twórcy frankizmu.

Słowa kluczowe: Kuncewiczowa Maria, Archiwum kobiet, Żmichowska Narcyza, PRL, Schulz Bruno, ruch kobiecy, wiedźma, kobieta, kultura popularna, Festiwal Nauki, kobiecość, czarownica, Krall Hanna